

SAVET ZA ŠTAMPU

KOMISIJA ZA ŽALBE

Ulica Kraljice Natalije 28

Beograd, 11000

zalbe@savetzastampu.rs

PODNOŠILAC: JEHOVINI SVEDOCI - HRIŠANSKA VERSKA ZAJEDNICA, sa sedištem u Beogradu – Zemun, Tošin bunar 58-60, matični broj: 07778635; čiji je zakonski zastupnik Stevan Nađ;

MEDIJ: ALO.RS registarski broj. IN000716, izdavača Alo Media System d.o.o. Beograd, Kosovska 26/III, glavni urednik Dobrovoje Katanić;

TEKSTOVI:

(1) „BILA JE U JEHOVINIM SVEDOCIMA STRIC ŽENE KOJA JE UBILA MAJKU PROGOVORIO O ZLOČINU Komšije čule krike, ali nisu znali čiji su“; objavljen dana 9. 9. 2024. u 11:52 časova objavljen na linku <https://www.alo.rs/hronika/crna-hronika/953530/bila-je-u-jehovinim-svedocima-stric-zene-koja-je-ubila-majku-progovorio-o-zlocinu-komsije-cule-krike-ali-nisu-znali-ciji-su/vest>;

(2) „KAO ŠTO ON VOLI LOV, TAKO I JA VOLIM DA BUDEM U TOJ ORGANIZACIJI Rođak ispričao šta je ubijena Zorica pričala o sektu Čerka je zaklala je nožem, pa pobjegla“; objavljen dana 9. 9. 2024. u 14:27 časova objavljen na linku: <https://www.alo.rs/hronika/crna-hronika/953625/kao-sto-on-voli-lov-tako-i-ja-volim-da-budem-u-toj-organizaciji-rodak-ispricao-sta-je-ubijena-zorica-pricala-o-sekti-cerka-je-zaklala-je-nozem-pa-pobjegla/vest>;

(3) „OVO JE MARINA ZA KOJU SE SUMNJA DA JE UBILA MAJKU U NIŠU Policija traga za njom“; objavljen dana 9. 9. 2024. u 12:21 časova objavljen na linku: <https://www.alo.rs/hronika/crna-hronika/953544/ovo-je-marina-za-koju-se-sumnja-da-je-ubila-majku-u-nisu-policija-traga-za-njom/vest>;

(4) „BOLEST ILI SEKTA? DETALJI UBISTVA U NIŠU Čerka osumnjičena da je zaklala majku, uključili se psihijatri“; objavljen dana 10. 9. 2024. u 08:12 časova objavljen na linku: <https://www.alo.rs/hronika/crna-hronika/953872/bolest-ili-sekta-detalji-ubistva-u-nisu-cerka-osumnjicena-da-je-zaklala-majku-ukljucili-se-psihijatri/vest>;

(5) „DVA DEČAKA OTROVANA, ČERKA UBILA MAJKU, FILIPA ISKASAPILI NA KARABURMI, ŽRTVOVALI PSA SOTONI, ŽENI ODGRIZLI GRKLJAN! Da li je ovo lice sektu u Srbiji?!“; objavljen dana 11. 9. 2024. u 09:22 časova objavljen na linku: <https://www.alo.rs/vesti/drustvo/954393/dva-decaka-otrovana-cerka-ubila-majku-filipa-iskasapili-na-karaburmi-zrtvovali-psa-sotoni-zeni-odgrizli-grkljan-da-li-je-ovo-lice-sekti-u-srbiji-foto/vest>;

(6) „MARINA LUTALA PO NASELJU KRVAVA U GRUDNJAKU! Detalji hapšenja žene (44) iz Niša za koju se sumnja da je zaklala svoju majku Zoricu C. (69), a zatim pobjegla.“ objavljen dana 11. 9. 2024. u 06:00 časova objavljen na linku: <https://www.alo.rs/hronika/crna-hronika/954161/detalji-hapsenja-zene-44-iz-nisa-za-koju-se-sumnja-da-je-zaklala-nozem-svoju-majku-zoricu-c-69-a-zatim-pobjegla/vest>

Ž A L B A

Ova žalba podnosi se zbog izveštavanja medija *Alo.rs* o užasnoj porodičnoj tragediji koja se dogodila u Nišu, dana 8. septembra 2024. godine, kada je svirepo ubijena Zorica Cvetanović, delo za koje je osumnjičena njena ćerka Marina, zbog toga što su mediji načinom na koji su izveštavali javnost o ovom događaju višestruko povredili Kodeks novinara, vređajući dostojanstvo žrtve, ali i šireći netrpeljivost prema Jehovinim svedocima.

Prilikom izveštavanja o ovako tragičnom događaju, od medija se očekivalo da shodno Kodeksu novinara imaju oprezan i odgovoran pristup, te da javnosti saopštavaju samo proverene informacije o događaju i to na način kojim se čuva dostojanstvo žrtve, a tragedija se nepotrebno ne uvećava za sve one koji su u nju uključeni ili njome pogođeni. Mediji su, međutim, zloupotrebili nesreću jedne porodice iskoristivši je da javnosti plasiraju neistinite, neproverene i nepotpune tvrdnje, i sve to na primitivan, senzacionalistički način dovođenjem ove tragedije u vezu sa navodnom pripadnošću žrtve i njene ćerke Jehovinim svedocima.

Zorica Cvetanović nikada nije bila Jehovin svedok. Osumnjičena Marina Cvetanović nije Jehovin svedok više od 20 godina.

Čak i da žrtva i njena ćerka jesu bile Jehovini svedoci, njihova verska pripadnost se ne bi smela isticati prilikom izveštavanja o ovakvoj tragediji osim ako bi to bilo neophodno za razumevanje konteksta događaja. Međutim, time što je u fokus javnosti dovedena verska pripadnost učesnika događaja (koja je pri tom netačna) koja nije ni u kakvoj vezi sa samim događajem o kojem se piše, upravo predstavlja senzacionalizam koji vodi u diskriminaciju, zbog čega je ovakvo postupanje novinara i zabranjeno Kodeksom – Glava 5. tačka 4. Kodeksa – *„Pripadnost određenoj etničkoj, političkoj, ideološkoj, ili nekoj drugoj grupi, kao i bračno stanje, versko opredeljenje, društveno poreklo, navodi se samo u slučajevima kada je taj podatak neophodan za puno razumevanje konteksta događaja o kojem se izveštava.“*

Povreda Kodeksa, pogotovo obaveze novinarske pažnje, širenjem diskriminacije, ogleda se dakle u insistiranju medija na pripadnosti Zorice i Marine Cvetanović Jehovinim svedocima, što je ne samo neistinito, već je takvo postupanje i diskriminatorno i njime se vređa dostojanstvo žrtve, kojoj se netačno pripisuje pripadnost bilo kojoj verskoj denominaciji, ali i same verske zajednice Jehovini svedoci, jer se ovakvim tekstovima šalje poruka javnosti ne samo da su žrtva i osumnjičena Jehovini svedoci (što je netačno), već i da je upravo njihova veroispovest uzrok ove strašne tragedije (što predstavlja ekstreman vid diskriminacije).

Mediji su pri tom ovu miroljubivu versku zajednicu u svojim tekstovima masovno označavali kao „sektu“, kako bi svojim tekstovima o ovoj tragediji dodali prizvuk postojanja nečega zabranjenog, zlokobnog i prikrivenog. Ne obazirući se na standarde Kodeksa novinara koji bi morali biti poštovani naročito prilikom izveštavanja o ovakvoj tragediji, **javnosti je poslata poruka da je Zorica Cvetanović tragično nastradala jer su ona i njena ćerka Jehovini svedoci, koji se pri tom označavaju „sektom“**. Ovo je, ne samo netačno, već je i krajnje zabrinjavajuće s kakvom lakoćom mediji koriste ovaj uvredljiv, diskvalifikatorni izraz, koji je odavno izbačen iz upotrebe u nauci sociologije religije i danas se u svakodnevnom političkom govoru koristi isključivo u svrhu žigosanja i proganjanja verskih manjina, jer označava nešto izopšteno, zabranjeno, sramno¹. I kada takva poruka dođe do čitalaca, onda se neizbežno kod njih stvara strah i neprijateljstvo prema ovoj manjinskoj verskoj zajednici, pa ni naknadno objavljene ispravke i odgovori na informacije nemaju više efekat koji bi trebalo da imaju, jer je šteta već učinjena – seme mržnje i straha koji vode u diskriminaciju, već je posejano.

Evropski sud za ljudska prava je utvrdio u brojnim odlukama da Jehovini svedoci nisu „sektu“ već „dobro poznata hrišćanska denominacija ... [koja je] prisutna i aktivna u mnogim zemljama širom sveta, uključujući sve Evropske države koje su trenutno članice Saveta Evrope“ (ESLJP Jehovini svedoci Moskve protiv Rusije, no. 302/02, 10 Jun 2010 § 155; Kokkinakis protiv Grčke, no. 14307/88, 25 Maj 1993, Series A no. 260-A ili Manousakis I dr. protiv Grčke, no. 18748/91, 26 Septembar 1996).

U ovom konkretnom slučaju, medij Alo.rs je u šest gore navedenih tekstova grubo prekršio Kodeks novinara, vređajući dostojanstvo žrtve zločina, ali i širenjem diskriminatornih tvrdnji o Jehovinim svedocima.

¹ Konsenzus u naučnoj zajednici je da je termin „sektu“, naročito u laičkom značenju uvredljiv i vrednosno diskvalifikatoran. Na primer, u objavljenom radu profesora Danijela Sinanija i dr. (Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu) pod naslovom NOVE I ALTERNATIVNE RELIGIJE U SRBIJI, autori tvrde:

"novi religijski pokreti, kao noviji i sve više upotrebljavan pojam u sagledavanju aktivnosti različitih verskih grupa, zajednica ili organizacija, može razmatrati s obzirom na najmanje dva značenja. S jedne strane to je pokušaj pronalaženja boljeg rešenja tj. zamene za stigmatizovani termin 'verske sekte', jer ne sadrži negativne efekte koje proizvodi termin 'sektu', pogotovo u dnevno-političkom govoru ili mas-medijima."

Tako je Alo.rs, u drugom tekstu od dana 9. 9. 2024. godine, preneo navodnu izjavu rođaka porodice, da su žrtva i njena ćerka bile Jehovini svedoci, koji su pri tom u naslovu (KAO ŠTO ON VOLI LOV, TAKO I JA VOLIM DA BUDEM U TOJ ORGANIZACIJI) Rođak ispričao šta je ubijena Zorica pričala o sekti Ćerka je zaklala je nožem, pa pobešla“) nazvani i „sektom“ iako ih ni čovek čija je izjava navodno preneti nije tako nazvao.

(Ne)tačnost ove tvrdnje mogla je biti proverena jednim pozivom ili pitanjem upućenim imejl porukom Administrativnom centru Jehovinih svedoka u Beogradu. Namera Alo.rs međutim, nije ni bila da proveriti njenu tačnost i time izgubi na senzacionalizmu.

Ovakvim saopštavanjem netačnih i uvredljivih tvrdnji javnosti, medij Alo.rs je povredio dostojanstvo žrtve Zorice Cvetanović, ali i širio diskriminaciju prema svim Jehovinim svedocima, koje žigoše nazivajući ih „sektom“, ali i povezujući pripadnost toj verskoj zajednici sa zločinom. Na opisani način, Alo.rs je prekršio sledeće odredbe Kodeksa novinara:

GLAVA I – ISTINITOST IZVEŠTAVANJA

Tačka 1:

Obaveza je novinara da tačno, objektivno, potpuno i blagovremeno izvesti o događajima od interesa za javnost, poštujući pravo javnosti da sazna istinu i držeći se osnovnih standarda novinarske profesije..

Tačka 4:

Novinar je dužan, kada je to neophodno, da konsultuje što više izvora i da im omogući da iznesu svoj stav. Novinar je dužan da konsultuje najmanje dva nezavisna izvora informacija koja će dati informaciju da potvrde ili ospore.

GLAVA IV - ODGOVORNOST NOVINARA

Tačka 1:

U izveštajima o krivičnim delima, nacionalna, rasna, verska, ideološka i politička pripadnost, kao i seksualno opredeljenje, socijalni i bračni status osumnjičenih lica ili žrtava, pominju se samo u slučaju kada su opredeljenja, pripadnost ili status u neposrednoj vezi s vrstom i prirodom počinjenog krivičnog dela.

GLAVA V – NOVINARSKA PAŽNJA

Tačka 4:

Novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i učiniće sve da izbegne diskriminaciju zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poretku..

- Novinari moraju da izbegavaju fraze koje imaju šovinističke, seksističke, ili na bilo koji drugi način diskriminatorne konotacije (na primer: „pripadnica lepšeg pola“, „pripadnik jačeg pola“, „crnogorska lenjost“, i tome slično).*

Dana 24. 9. 2024. godine, Jehovini svedoci – hrišćanska verska zajednica je glavnom uredniku medija Alo.rs, Dobrovoju Kataniću, uputila zahtev za objavljivanje odgovora na informaciju, radi otklanjanja neistina navedenih u ovim tekstovima, kom glavni urednik nije udovoljio.

Lažnim i obmanjujućim informisanjem javnosti, medij Alo.rs je ne samo prekršio Kodeks novinara, već je i širio štetne stereotipe i dezinformacije o Jehovinim svedocima. Ovakvo neodgovorno novinarstvo stvara i pojačava diskriminaciju prema pripadnicima ove manjinske verske zajednice i podriva njihovo pravo da budu tačno predstavljeni i poštovani u javnom životu.

³ [TAGANROG LRO AND OTHERS v. RUSSIA](https://hudoc.echr.coe.int/#%7B%22itemid%22:[%22001-217535%22%7D) (coe.int), [https://hudoc.echr.coe.int/#%7B%22itemid%22:\[%22001-217535%22%7D](https://hudoc.echr.coe.int/#%7B%22itemid%22:[%22001-217535%22%7D)

U prilogu:

- Kopije pomenutih članaka
- Kopija zahteva za objavljivanje odgovora od dana 24. 9. 2024.
- Savet za štampu- Jehovini svedoci, Kurir, odluka
- Extract ECHR case law on negative stereotyping on religious minorities
- Issue Update: The Anti-cult Movement and Religious Regulation in Russia and the Former Soviet Union (uscirf.gov)